

Årsrapport 2021

I. Leders beretning

De nasjonale forskningsetiske komiteene (FEK) gir med dette sin rapport om oppnådde mål og virkemidler for virksomheten i 2021. Vi redegjør også for eventuelle avvik fra tildelingsbrevet for 2021.

Overordnet er det er virksomhetsleders oppfatning at de tildelte målene er oppnådd med tilfredsstillende resultater og innenfor forventet ressursbruk.

Det er en prioritert oppgave for FEK å støtte forskere og forskningsinstitusjoner i arbeidet med forskningsetikk. Lov om organisering av forskningsetisk arbeid (forskningsetikkloven) fastsetter viktige rammer for arbeidet med forskningsetikk i Norge og klargjør institusjonenes ansvar. Riksrevisjonens etterkontroll av forskningsetikkloven (2021) viser at det fortsatt gjenstår mye arbeid på institusjonene med å oppfylle de lovpålagte kravene. Dette var noe av bakgrunnen for at institusjonenes ansvar for forskningsetikk var et faglig prioritert tema i FEK i 2021. Gjennom året har FEK jobbet systematisk med å støtte institusjonenes arbeid med å tilby opplæring i anerkjente forskningsetiske normer, og i arbeidet med å behandle mulige brudd på anerkjente forskningsetiske normer. Dette skjer gjennom dialog og rådgivning, åpne møter og ved utarbeidelse av ressurser. I september arrangerte vi Forskningsetisk forum, der temaet var opplæring i forskningsetikk. Granskingsutvalget arrangerte et nasjonalt seminar om behandling av uredelighetssaker i Oslo i november. FEK har igangsatt to prosjekter, rettet direkte mot institusjonenes ansvar for oppfølgingen av kravene i forskningsetikkloven. I rapporteringen under mål 1 utdypes det hvordan FEK har jobbet med å legge til rette for at forskere og forskningsinstitusjoner fremmer etisk god og ansvarlig forskning.

En annen prioritert oppgave i 2021 har vært å styrke samarbeidet mellom komiteer og utvalg og sekretariatet. Det er avgjørende med god dialog og samhandling på tvers av komiteer, utvalg og sekretariat for at FEK skal oppnå sine mål. I 2021 ferdigstilte vi strategien for FEK i perioden 2021-2025, og medlemmer fra samtlige komiteer og utvalg var representert i dette arbeidet. Et viktig grep for å styrke samarbeidet er at komiteer og utvalg velger seg ut noen faglig prioriterte temaer de jobber sammen om. I 2021 var temaene *institusjonenes ansvar* og *pandemiforskning*. FEK gjennomførte Årskonferanse, et møte for alle medlemmene i komiteer og utvalg og sekretariatet, som et digitalt arrangement. Temaet var nettopp institusjonenes ansvar. NEM, NENT og NESH arrangerte også et åpent møte i Bergen i samarbeid med NSD om blant annet pandemiforskning 5. november. Dette var også et av temaene på Storfellesmøtet med NEM og REK 19.-20. oktober. Samarbeidsutvalget (SU), som er en møteplass for komité- og utvalgsledere, sekretariatsledere, direktør og seniorrådgiver innen HR og økonomi, har hatt to møter. SU besluttet at Skjelettutvalget organiseres som et tverrfaglig utvalg under NEM, NENT og NESH, dette i lys av utvalgets tverrfaglige profil og målgrupper.

FEK har også lagt til rette for at komiteer og utvalg har avgitt felles høringsinnspill i viktige høringer som Langtidsplanen for forskning og høyere utdanning, og dessuten et felles innspill til Ekspertgruppen for akademisk ytringsfrihet.

2021 er et år som også har vært preget av koronapandemien, også i FEK. Samlet har ikke pandemien innvirket vesentlig på måloppnåelsen i 2021.

Helene Ingjerd
Direktør, De nasjonale forskningsetiske komiteene,
Oslo, 15. mars 2022

II. Kort om FEK

FEK skal bidra til at all forskning i Norge skjer i henhold til anerkjente forskningsetiske normer. Komiteene ble opprettet i 1990. Siden 2013 har FEK vært et forvaltningsorgan underlagt Kunnskapsdepartementet. Komiteene og utvalgene er faglige uavhengige. FEK omfatter følgende komiteer og utvalg med et felles sekretariat:

- Den nasjonale forskningsetiske komité for medisin og helsefag (NEM)
- Den nasjonale forskningsetiske komité for naturvitenskap og teknologi (NENT)
- Den nasjonale forskningsetiske komité for samfunnsvitenskap og humaniora (NESH)
- Nasjonalt utvalg for gransking av uredelighet i forskning (Granskingsutvalget)
- Nasjonalt utvalg for vurdering av forskning på menneskelige levninger (Skjelettutvalget), som er et underutvalg under NESH, NENT og NEM.

FEK er lokalisert i Kongens gate 14 i Oslo sentrum og deler lokaler med Teknologirådet.

Antall årsverk i 2021 var 10,63 fordelt på 12 ansatte; 2 menn og 10 kvinner.

Samlet tildeling i 2021 var på 20.647.000,- inkludert lønnskompensasjon og overføring av ubenyttede midler fra 2020.

Utnyttelsesgraden av tildeling: 108,8%.

Driftsutgifter (inkludert lønn): 18.039.652,-.

Lønnsandel av driftsutgifter: 50,18%.

Lønnskostnad per årsverk: 851.639,-.

Sekretariatet ble i 2021 ledet av Helene Ingierd.

III. Årets aktiviteter og resultater

FEKs samfunns mål er "Etisk god og ansvarlig forskning". Virksomhetsleders overordnede vurdering er at FEK i vesentlig grad oppfyller de mål som er satt for virksomheten. Risikovurderingen for måloppnåelse er lagt til grunn for valg av hensiktsmessige tiltak. Oppdrag gitt i tildelingsbrevet for 2021 vurderes som gjennomført. Sekretariatet, NEM, NENT, NESH, Granskingsutvalget og Skjelettutvalget utfører sine oppgaver med stor faglig dyktighet og bidrar til FEKs måloppnåelser. Den økonomiske ressursbruken er innenfor bevilgningen som er gitt gjennom tildelingsbrevet.

Oversikt over mål- og resultatstyring for FEK

KD har fastsatt følgende samfunns mål for FEK:

- Etisk god og ansvarlig forskning

Følgende mål er fastsatt på brukernivå:

- Forskere og forskningsinstitusjoner fremmer etisk god og ansvarlig forskning
- Andre aktører tar hensyn til forskningsetikk i sitt arbeid
- Samfunnet har tillit til forskning

I tildelingsbrevet for 2021 er det angitt at det første målet skal ha særlig prioritet.

Gjennom MRS-arbeidet har vi utviklet følgende mål for produkter og tjenester:

- Faglig gode retningslinjer og ressurser
- Profesjonell rådgivning og veiledning
- Velbegrunnede uttalelser og vedtak
- Relevante møteplasser for erfaringsutveksling og debatt

FEK har i tillegg et internt mål om å videreutvikle et kompetent og effektivt sekretariat, i tråd med strategien for FEK 2021-2025.

Kunnskapsdepartementet har også listet opp følgende to styringsparametere:

1. Forskningsetiske retningslinjer skal til enhver tid være gode verktøy for å fremme god og ansvarlig forskning

2. FEK oppfattes som en ressurs for forskningsinstitusjonene i deres arbeid med å fremme god og ansvarlig forskning

I tillegg bes FEK om å rapportere på saksbehandlingstid for klagesaker i NEM.

Rapporteringen følger tildelingsbrevet.

FEK har fastsatt nødvendige prosesser og aktiviteter for å nå målene. Komiteer og utvalg har utarbeidet aktivitetsplaner for 2021, strukturert etter mål for produkter og tjenester. Sekretariatet i FEK har også utarbeidet en egen aktivitetsplan med helhetlige prioriteringer. I det følgende

redegjøres det for prioriteringer, hvordan FEK har arbeidet for å oppnå målsetningene og en vurdering av måloppnåelsene.

Mål 1: Forskere og forskningsinstitusjoner fremmer etisk god og ansvarlig forskning

Tildelingsbrevet uttrykker at dette målet skal ha særlig prioritet, og FEK har da også rettet sin hovedinnsats mot dette målet.

FEK har arbeidet systematisk med å oppfylle mål 1 ved å bistå forskere og forskningsinstitusjoner med *faglig gode retningslinjer og ressurser*. Retningslinjer og veiledere formulerer anerkjente forskningsetiske normer, og danner grunnlaget for de forskningsetiske vurderinger relevante aktører har et ansvar for å gjøre i hele forskningsprosessen – fra planlegging og gjennomføring til publisering og formidling. Slik utgjør de også en grunnleggende forutsetning for at forskningen som gjennomføres er etisk god og ansvarlig.

Arbeidet legger rammene for det øvrige arbeidet rettet mot forskere og forskningsinstitusjoner. Det er derfor høyt prioritert. Det er også et arbeid som er ressurskrevende, og som krever god dialog med flere aktører, både i selve utformingen og ved implementeringen.

NENT har igangsatt en prosess med revisjon av *Forskningsetiske retningslinjer for naturvitenskap og teknologi* (NENT 2016), og har nedsatt arbeidsgrupper som har jobbet med forslag til revisjoner. NESH ferdigstilte arbeidet med revisjon av *Forskningsetiske retningslinjer for samfunnsvitenskap og humaniora* (NESH 2021) i desember. NEM har ferdigstilt veilederen *Helseforskningslovens saklige virkeområde*. Dette er et viktig produkt som skal bidra til at en felles forståelse av helseforskningslovens virkeområde og dermed en harmonisert praksis. Veilederen er først og fremst ment å være en hjelp i REK og NEMs diskusjoner, men forskere og forskersamfunn vil også kunne ha nytte av den. *Veileder for medisinsk og helsefaglig forskning i lav- og mellominntektsland* er oversatt til engelsk. I tillegg ble NENTs betenkning om kunstig intelligens oversatt til engelsk. Vi når da mange av forskerne på dette området med annet morsmål enn norsk. Skjelettutvalget har oppdatert *Forskningsetisk veileder for forskning på menneskelige levninger* og sendt forslaget på høring. Denne henvender seg først og fremst til forskere og studenter, og uttrykker de forskningsetiske normene ved all forskning på menneskelige levninger.

FEK har videre arbeidet for å oppfylle mål 1 gjennom *profesjonell rådgivning og veiledning*. Kontakten med forskningsinstitusjonene er høyt prioritert. Sekretariatet og samtlige komiteer og utvalg er i jevnlig kontakt med forskere, forskningsinstitusjoner og andre aktører, gjennom foredrag, telefon og e-post. Også i 2021 holdt ansatte en rekke foredrag og forelesninger, de fleste på forskningsinstitusjonene. Slik virksomhet er viktig for å opprettholde god kontakt med institusjonene og gjøre våre ressurser kjent.

FEK erfarer at det stadig er et stort behov for veiledning i oppfølgingen av forskningsetikkloven. Dette bekreftes i Riksrevisjonens undersøkelse av forskningsetikk i universitets- og høyskolesektoren. Rapporten viser at forskningsinstitusjonene ikke har etablert systemer som legger til rette for at ansatte som jobber med forskningsetikk får tilstrekkelig oppæring i anerkjente forskningsetiske normer. Rapporten viser også at forskningsinstitusjonene ikke har gode nok systemer for å sikre at mulige brudd anerkjente forskningsetiske normer blir oppdaget, behandlet og rapportert. FEK erfarer at det i tillegg er behov for rådgivning og veiledning om hvordan institusjonene kan jobbe bredere for å fremme forskningsetisk refleksjon, og når det gjelder håndteringen av andre forskningsetiske saker. Dette er bakgrunnen for at FEK i 2021

igangsatte to nye prosjekter. *For det første*, arbeider FEK med et opplæringsprosjekt som tar sikte på å oppdatere og videreutvikle opplæringsressurser som tilbys institusjonene. FEK har i tillegg utviklet et opplegg for opplæring av nye medlemmer i komiteer og utvalg. *For det andre*, FEK har også igangsatt et prosjekt der formålet er å utvikle en veileder som kan bistå institusjonene i behandlingen av hhv. uredelighetssaker og forskningsetiske saker og håndteringen av forskningsetiske spørsmål.

På bakgrunn av dialog og innspill fra institusjonene og rapporten fra Riksrevisjonen, mener vi at dette vil være viktige ressurser for at forskere og forskningsinstitusjonene skal kunne fremme etisk god og ansvarlig forskning.

FEK har dernest arbeidet for å oppfylle mål 1 gjennom *velbegrunnede uttalelser og vedtak*. Profesjonell rådgivning og veiledning munner i enkelte tilfeller ut i rådgivende uttalelser. En helt sentral møteplass for å utvikle velbegrunnede uttalelser og vedtak er komité- og utvalgsmøter, og ressursbruken i FEK for å tilrettelegge for disse møtene er da også betydelig. Komiteer og utvalg oppretter også egne arbeidsgrupper ved behov. Også i 2021 har mange av møtene vært digitale. Vi erfarer stadig at det generelt sett er vanskeligere å oppnå den gode dynamikken i diskusjonen av komplekse saker på digitale møteplasser. Alle uttalelser og vedtak tilgjengeliggjøres på forskningsetikk.no, og NEMs vedtak legges i en tilgjengelig digital database hvor forskere kan bli kjent med forskningsetisk praksis.

FEK ser en tendens til at flere av sakene blir mer komplekse, og omhandler flere aktører i forskningssystemet. Dels handler det om at flere aktører har vært involvert i forkant av prosjektet, for eksempel redelighetsutvalg ved forskningsinstitusjonene eller SIKT (tidligere NSD). Det handler også om at flere aktører er involvert i selve forskningen. På bakgrunn av disse erfaringene ser FEK stadig et behov for å styrke arbeidet med forskningsetikk også inn mot *andre aktører*, noe som også gjenspeiles i FEKs nye strategi. Dette utdypes under rapporteringen av mål 2 og 3.

I 2021 har FEK også arbeidet med å videreføre *relevante møteplasser for erfaringsutveksling og debatt*. Dette er viktige arenaer for at vi kan tilby faglig påfyll til relevante aktører, men også for at vi i FEK får innspill til vårt arbeid. FEK har gjennomført **Årskonferansen** for medlemmer i komiteer og utvalg og sekretariat, som et digitalt arrangement. Temaet var institusjonenes ansvar og komité- og utvalgsledere presenterte saker som på ulike måter reiste spørsmål rundt institusjonenes ansvar for forskningsetikk. Disse ble deretter diskutert i grupper, som var sammensatt på tvers av komiteer og utvalg. Tilbakemeldingene var at det var mye læring i diskusjoner av disse sakene.

Tema for **Forskningsetisk forum** var opplæring, og hvordan vi sikrer at alle som utfører eller deltar i forskningen er kjent med anerkjente forskningsetiske normer, for videre utdypning, se case under.

Storfellesmøtet ble arrangert 19.-20. oktober, med temaene lovtolkning, pandemi og genetik.

Skjelettutvalgets **seminar om repatriering** ble gjennomført 4. november. Her diskuterte norske og internasjonale forskere praksiser med repatriering og etiske dimensjoner ved utgraving og kurering av menneskelige levninger.

NEM, NENT og NESH arrangerte et **åpent møte med NSD 4. november om forskningsetikk og personvern i krisetid**, som var svært godt besøkt og med engasjerte innlegg og diskusjoner.

Nasjonalt seminar om behandling av uredelighetssaker ble arrangert 23. november. Arrangementet var åpent, men målgruppen var først og fremst medlemmer i forskningsetiske utvalg / redelighetsutvalg og deres sekretariater. På agendaen sto blant annet innsyn i uredelighetssaker. Fagdirektør Kari Bjørke i Kunnskapsdepartementet var invitert for å snakke om temaet. I tillegg var det lagt opp til en diskusjonsrunde der publikum selv bestemte temaene. Her ble blant annet grenseoppgangen mellom forskningsetiske saker og uredelighetssaker diskutert.

Lederforum for forskningsetikk ble arrangert for lederne ved forskningsinstitusjonene 26. november på Litteraturhuset i Oslo. Her var akademisk frihet som lederansvar temaet. Vi erfarer at dette er blitt en viktig og godt besøkt møteplass for lederne på forskningsinstitusjonene.

Til sammen har FEK gjennom 2021 skapt en rekke møteplasser, med til dels ulike målgrupper: komité- og utvalgsmedlemmer, de som har ansvar for og som arbeider med forskningsetikk på institusjonene, forskere og en bredere offentlighet, og med et bredt spektrum av forskningsetiske spørsmål, med søkelys på pandemiforskning og institusjonenes ansvar.

Case 1: Forskningsetisk forum

Hver høst arrangerer De nasjonale forskningsetiske komiteene et nasjonalt seminar om aktuelle forskningsetiske problemstillinger. Tema for årets forum var opplæring, og hvordan vi sikrer at alle som utfører eller deltar i forskningen er kjent med anerkjente forskningsetiske normer (jf. forskningsetikkloven §5).

Representanter for flere ulike sektorer var invitert til å fortelle om sitt arbeid med forskningsetikk: UiOs nye etiske plattform, dilemmatrening fra Forskningsinstituttens fellesarena (FFA), Stiftelsen Dams krav til prosjekter de finansierer og SINTEFs etikk-treningsmal, blant annet. Som følge av pandemien, var forumet digitalt.

Flere av innleiderne trakk frem behovet for å støtte unge forskere, og for å sørge for opplæring gjennom hele arbeidslivet slik at det ikke oppstår diskrepans mellom unge og eldre forskeres oppfatninger om hva som er god vitenskapelige praksis. Det var også enighet om at etisk refleksjon må øves og utøves, ettersom det alltid innebærer bruk av skjønn. For at forskningsetisk refleksjon skal bli en del av institusjonens kultur, må det være fast på agendaen hos både ledelse og forskergrupper.

FEK presenterte sitt opplæringsprosjekt, og ba om innspill til utvikling av eksisterende og nye ressurser. Dette ble fulgt opp med et spørreskjema i etterkant av forumet.

Case 2: Innspill til ekspertgruppa for akademisk ytringsfrihet

Betydningen av fri og uavhengig forskning står sentralt i arbeidet til FEK. FEK var derfor glade for å få anledning til å komme med innspill til ekspertgruppa for akademisk ytringsfrihet, ledet av Anine Kierulf. Medlemmene i alle fem komiteer og utvalg ble invitert til et internt innspillmøte, som resulterte i et felles innspill fra hele forvaltningsorganet.

For FEK var det spesielt relevant å fremheve sammenhengen mellom akademisk frihet og forskningsetikk. Forskningsetikk uttrykker ansvar og forpliktelser for forskersamfunnet som muliggjør den akademiske friheten. At forskere og forskningsinstitusjoner jobber for å fremme etisk god og ansvarlig forskning er dermed en forutsetning for den akademiske friheten.

At forskningen er fri og uavhengig har også en bredere betydning for samfunnet, som forutsetning for et godt og velfungerende demokrati. Folk har rett til å bli informert om vitenskapens fremgang og til å få del i dens goder. Derfor er også god forskningsformidling en viktig forutsetning for forskningens samfunnsoppdrag.

FEK fokuserte i innspillet på mulige tiltak for å verne om og styrke akademisk frihet, og kom med konkrete forslag til revideringer av relevant lovverk. Kort oppsummert foreslo FEK følgende:

- 1) Å skille mellom vitenskapens frihet, akademisk frihet og ytringsfrihet, og sikre vitenskapelig frihet for all vitenskapelig forskning (også utenfor academia) ved å grunnlovsfeste både akademisk frihet og vitenskapelig frihet.
- 2) Tydeliggjøre at formidling til et bredt publikum er del av formålet for universiteter og høyskoler i uhl § 1-1., og ta inn formidling som del av den akademiske friheten i uhl. § 1-5.
- 3) Knytte akademisk frihet til begreper som «god vitenskapelig praksis» og «anerkjente forskningsetiske normer» ved å harmonisere uhl. og forskningsetikkloven.

Akademisk frihet er et av de prioriterte temaene for FEK i 2022 og alle komiteer og utvalg vil jobbe videre med dette temaet.

Case 3: Forskningsetiske retningslinjer for samfunnsvitenskap og humaniora

I desember 2021 lanserte NESH en ny og revidert utgave av *Forskningsetiske retningslinjer for samfunnsvitenskap og humaniora*. Den første versjonen ble utgitt i 1993, og reviderte utgaver i 1999, 2006 og 2016, så dette er den femte utgaven. En engelsk oversettelse foreligger våren 2022.

Retningslinjene er det viktigste produktet fra NESH. Retningslinjene er rådgivende og skal bidra til å utvikle forskningsetisk skjønn og refleksjon, avklare etiske dilemmaer, fremme ansvarlig forskning og forebygge uredelighet. De redegjør for ulike hensyn og forpliktelser, og de utdyper ansvaret til forskere, forskningsinstitusjoner og andre forskningsaktører. I forskningsprosjekter skal retningslinjene ligge til grunn i hele prosessen – fra planlegging og gjennomføring til publisering og formidling.

Høsten 2020 ble et revidert utkast til nasjonale retningslinjer sendt på høring. NESH mottok nesten 700 konkrete innspill fra over 60 forskere, forskningsinstitusjoner og andre forskningsaktører. En arbeidsgruppe bestående av Elisabeth Staksrud (leder), Ivar Kolstad (nestleder) og Vidar Enebakk (sekretariatsleder) har gått gjennom alle innspill og utarbeidet forslag, som er grundig drøftet og vedtatt av alle medlemmene i komiteen.

I denne utgaven har NESH valgt å tydeliggjøre de grunnleggende forskningsetiske normene i en ny innledning. Formålet er å fremheve NESHs retningslinjer som en selvstendig kilde til forskningsetiske refleksjon og kontinuerlig diskusjon i forskerfellesskapet. Videre er skillet mellom etikk og juss presisert for å tydeliggjøre grenseflatene mot henholdsvis gransking av vitenskapelig uredelighet og krav om rettsgrunnlag for behandling av personopplysninger.

Konkret kommer det til uttrykk i et klart skille mellom juridisk og etisk samtykke. NESH har også presisert hvordan forskning i økende grad er under press, og hvordan ulike aktører som oppdragsgivere, finansører og samarbeidspartnere har medansvar for å ivareta forskningsetikken. Retningslinjene skal bidra til å sikre fri og uavhengig forskning og vitenskapens grunnleggende verdier.

Konklusjon

Virksomhetsleder vurderer at tiltakene i stor grad har innfridd målsetningen om at forskere og forskningsinstitusjoner fremmer etisk god og ansvarlig forskning og styringsparametere i tildelingsbrevet. Samtidig bekrefter rapporten fra Riksrevisjonen at det fortsatt kreves fokus på slike tiltak i tett og god dialog med forskere og forskningsinstitusjoner fremover.

Mål 2: Andre aktører tar hensyn til forskningsetikk i sitt arbeid

Virksomhetens prioriteringer har, i tråd med tildelingsbrevet, vært rettet mot forskere og forskningsinstitusjoner de siste årene. Samtidig skal FEK være en ressurs, også for andre aktører enn forskere og forskningsinstitusjoner, som er involvert i eller har et ansvar for forskningsetikk.

Forskningen i dag kjennetegnes av økende krav og forventninger til brukermedvirkning og samarbeid. Slikt samarbeid reiser også forskningsetiske utfordringer. I lys av de mange sakene komiteene behandler som tar opp forskningsetiske spørsmål i ulike former for forskningssamarbeid, erfarer FEK at det er et økende behov for et fokus på at andre aktører tar hensyn til forskningsetikk i sitt arbeid. «Andre aktører» omfatter da særlig oppdragsgivere og finansører, samarbeidspartnere og brukere som medvirker i forskning.

FEK har også rettet sitt arbeid mot aktører som forvalter annet lovverk enn forskningsetikkloven, og som har stor betydning for etiske sider ved forskningen. Lov om medisinsk og helsefaglig forskning (helseforskningsloven) og Lov om behandling av personopplysninger (personopplysningsloven) er særlig relevante her.

For det første er flere av ressursene FEK har utviklet i 2021 også rettet mot andre aktører. *Forskningsetiske retningslinjer for samfunnsvitenskap og humaniora* henvender seg til oppdragsgivere og finansører, samarbeidspartnere og brukere som medvirker i forskning. Retningslinjene slår fast at slike aktører har et medansvar for at forskningen skjer i henhold til anerkjente forskningsetiske normer. FEK har i dialog med Kunnskapsdepartementet i 2021 oppfordret til en gjennomgang og oppdatering av Standardavtalen for forsknings- og utredningsoppdrag. Det er DFØ som har overtatt ansvaret for forvaltningen av avtalen. FEK har blitt invitert med i en referansegruppe, og vil fortsette å jobbe for at forskningsetiske normer som uavhengighet og åpenhet ivaretas i oppdragsforskning.

Videre jobber FEK også opp mot andre aktører gjennom rådgivning og veiledning, og til en viss grad gjennom uttalelser og vedtak. I flere av de rådgivende uttalelsene, som også sendes i kopi til berørte aktører, understrekes andre aktørers medansvar for forskningsetikk. I 2021 har FEK levert flere felles høringsinnspill som også angår andre aktørers arbeid med forskningsetikk.

FEK opprettholder en dialog med andre aktører i det norske forskningssystemet, først og fremst gjennom ulike møteplasser for erfaringsutveksling og debatt. FEK har i 2021 hatt flere møter med helt sentrale aktører i det norske forskningssystemet. Hensynet til personer, herunder personvern, utgjør en vesentlig del av forskningsetikken. Gjennom kontakten med institusjoner

og forskere opplever vi at det er en del forvirring angående grensene mellom personvern og forskningsetikk. FEK hadde et møte med NSD (fra 2022 SIKT) 4. november, der noe av formålet var å legge til rette for en felles forståelse omkring personvern og de mer generelle forskningsetiske problemstillingene. FEK vil fortsette dialogen med NSD for å oppnå dette.

FEK v/ direktør deltok på flere nettverksmøter med direktørene i Teknologirådet, Bioteknologirådet og Vitenskapskomiteen for mat og miljø. Dette var vært nyttige samlinger for å diskutere overlappende arbeidsmåter og mulige felles satsninger.

Samarbeidet med REK-systemet har vært meget godt i 2021. Våren 2021 arrangerte FEK v/ NEM et opplæringsseminar for nye medlemmer i REK. Storfellesmøtet ble gjennomført høsten 2021, der temaet blant annet var pandemiforskning. I tillegg til Storfellesmøtet ble det avholdt to møter i arbeidsutvalget mellom REK og NEM. Arbeidsutvalget består av komitéledere og sekretariatsledere fra begge organene. I møtene diskuteres saker som er ferdigbehandlet i NEM, og hvor hensikten er en felles forståelse for vurderingene som er gjort. Videre diskuteres prinsipielle forskningsetiske problemstillinger av felles interesse, policy av betydning for søkere og komiteer, veiledere mv. Koordinator i FEK deltar også på ukentlige møter med sekretariatslederne i REKene.

I tråd med FEKs strategi, har FEK også deltatt på ulike internasjonale møteplasser, blant annet i regi av European Network of Research Integrity Offices (ENRIO). Da ENRIO arrangerte et større internasjonalt digitalt seminar høsten 2021, deltok flere fra FEK med presentasjoner.

FEK har også deltatt på National Ethics Councils (NEC), som har hatt flere digitale møter, der også pandemiforskning og etiske problemstillinger knyttet til denne forskningen har vært høyt på agendaen.

I 2021 har direktør i FEK vært med i Ekspertgruppen i OECD, Global Science Forum om forskningsintegritet i det globale forskningsøkosystemet. Dette anses som viktig arbeid for å bidra i den globale utviklingen av forskningsetikk. Som et ledd i dette arbeidet har FEK v/direktør vært i kontakt med en rekke relevante aktører i det norske forskningssystemet for å innhente informasjon og erfaringer, slik som Kunnskapsdepartementet, Norges forskningsråd og Det Norske Videnskaps-Akademi.

Case: Dialog med NSD

I forbindelse med en sak som var til behandling i NESH (vår ref. 2021/91), ble det reist spørsmål knyttet til mønsteravtalen mellom NSD og UHR. NESH uttalte at det er uheldig at mønsteravtalen mellom NSD og UHR er uklar på hvilken rolle NSD har i forvaltningen av forskningsetikk. NESH uttalte videre en bekymring om at praksisen hvor NSD både veileder og varsler om både personvern og forskningsetikk, bidrar til å skape uklare skiller mellom juss og etikk. For studenter og forskere kan det med andre ord skapes et feil inntrykk av at forskningsetikken inngår i et kontrollsystem, hvor det er krav om forhåndsgodkjenning fra NSD.

NESH løftet saken til FEK fordi utkastet til avtalen opprinnelig ble diskutert på møte mellom FEK, NSD og UHR i 2019. FEK hadde innvendinger knyttet til omtalen av forskningsetikk i avtalen, og i etterkant spilte FEK inn forslag til presiseringer.

FEK har i 2021 videreført dialogen med NSD, og vil også i 2022 følge opp dialogen, da også med UHR. Målet er å omforenes om en mønsteravtale om personverntjenester som klargjør ansvars- og arbeidsdelingen mellom relevante aktører, og mer overordnet, som klargjør

forskjellen mellom personvern og forskningsetikk. Det vil si i sin tur være viktig for at andre aktører tar hensyn til forskningsetikk i sitt arbeid.

Konklusjon:

FEK har i betydelig grad innfridd mål 2 i 2021. På bakgrunn av økende forventinger om samarbeid og brukermedvirkning i forskning, er det virksomhetsleders oppfatning at FEKs samhandling med andre aktører bør styrkes ytterligere fremover. Det er viktig med jevnlig dialog med aktører som er involvert i oppdragsforskning og samarbeidsprosjekter, for å sikre at de også tar hensyn til forskningsetikk i sitt arbeid. Det er også viktig med fortsatt god dialog mot andre aktører som forvalter personvern og forskningsetikk.

Mål 3: Samfunnet har tillit til forskning

Det tredje målet til FEK er at samfunnet har tillit til forskning. En ny rapport som forskere ved Senter for profesjonsstudier på OsloMet har utarbeidet på oppdrag fra Kunnskapsdepartementet, slår fast at det generelt er høy tillit til forskning i det norske samfunnet (Thue m. fl. 2022). Forskerne har undersøkt hva som skal til for å sikre høy tillit til forskningsbasert kunnskap. Et viktig funn er at tilliten henger intimt sammen med *forskningens integritet*, og det at folk kan stole på at forskningen ikke utsettes for press fra oppdragsgivere, myndigheter eller andre. Et annet viktig funn er at tilliten er betinget av at forskningsmiljøene selv sikrer et mangfold av faglige perspektiver og nødvendig kvalitetssikring. I motsatt fall synker tilliten kraftig når det oppstår tvil om forskningen er uavhengig.

Disse funnene understreker med andre ord betydningen av forskningsetikk, og utdyper hvordan forskningsetikk er en forutsetning for så vel kvalitet, som tillit: Dersom samfunnet skal ha tillit til forskningen, er det vesentlig at forskere, forskningsinstitusjoner og andre aktører sikrer at forskningen skjer i henhold til anerkjente forskningsetiske normer. I tillegg til de tiltakene som er omtalt under mål 1 og 2, er et viktig bidrag i denne sammenhengen å drive aktiv kunnskapsformidling om de verdier, prinsipper og normer forskningen er tuftet på. FEK har derfor arbeidet målrettet for å informere allmennheten om forskningsetiske spørsmål som reises nasjonalt og internasjonalt. Disse tiltakene omtales mer utdypende under, med vekt på nettsidene, Magasinet Forskningsetikk og åpne møter.

I tillegg til slike tiltak, har FEK – ansatte i sekretariatet og komité- og utvalgsmedlemmer – på ulike måter engasjert seg i den offentlige debatten og på ulike arrangementer. Forskningsetiske spørsmål som oppstår med pandemien og forskning på koronatiltak har vært hyppig debattert. For FEK har det blant annet vært viktig å få frem at forskningsetikken blir spesielt viktig når behovet for ny og pålitelig kunnskap er stort, og at det blir særlig viktig å ha en bred debatt om forskningen og betingelsene og konsekvensene av den, når den berører så mange. Medisinsk- og helsefaglig forskningsetikk og det rammeverket som gjelder denne forskningen, har blitt satt under lupen på ulike måter. FEK har selv tatt opp etiske spørsmål knyttet til pandemiforskning på Storfellesmøtet og et åpent møte i Bergen 5. november. NEM deltok også i den offentlige debatten som ble reist med deres vedtak om å trekke tilbake etisk godkjenning av en planlagt studie på effekten av Lightning Process, og deltok bl.a. på Dagsnytt 18. NEM la spesielt vekt på

det var interessekonflikter til stede, og argumenterte for at forskning må være uavhengig og ha kvalitet, slik at samfunnet kan ha tillit til forskningen.

Nettsidene

I 2020 lanserte vi nye nettsider med nytt domene, forskningsetikk.no og researchethics.no. Målet er at et intuitivt domene på sikt skal gi økt trafikk og større uttelling i søkemotorer. Tallene viser en meget god utvikling, med unntak av på engelske sider, der det er en ørliten nedgang. Det kan forklares med at 2020 var spesielt og avvikende fra trenden over tid, men det kan også skyldes at det ikke er produsert så mye innhold for engelske sider i 2021. Dette er et område vi ønsker å satse mer på fremover. Likevel ser vi at den mest brukte ressursen vår er NESHs retningslinjer på engelsk, med mer enn 55 000 sidevisninger.

Hovedtrenden er uansett at nettsidene blir svært godt brukt, og bruken er fortsatt økende:

	2019	2020	2021
Sidevisninger totalt	661 169	696 679	774 915
Sidevisninger på engelsk	197 240	255 469	254 782
Antall økter	324 133	366 447	400 000
Økter på mobil (inkl. tablet)	78 405	86 883	95 941

Sider som inneholder våre ulike retningslinjer (samt inngangssider for disse) er vist nesten 300 000 ganger, så det er åpenbart at disse er våre viktigste ressurser. Videre er en rekke artikler i Forskningsetiske bibliotek hyppig brukt. I 2021 har vi fortsatt arbeidet med å gjøre denne ressursen mer oppdatert.

Side ?	Sidevisninger ? ↓	Unike sidevisninger ?	Gj.sn. tid på side ?
	774 915 % av summen: 100,00 % (774 915)	618 160 % av summen: 100,00 % (618 160)	00:01:36 Gj.sn. for datautvalget: 00:01:36 (0,00 %)
1. /en/guidelines/social-sciences-humanities-law-and-theology/guidelines-for-research-ethics-in-the-social-sciences-humanities-law-and-theology/	55 723 (7,19 %)	49 062 (7,94 %)	00:06:05
2. /retningslinjer/hum-sam/forskningsetiske-retningslinjer-for-samfunnsvitenskap-humaniora-juss-og-teologi/	53 043 (6,85 %)	25 925 (4,19 %)	00:01:17
3. /en/guidelines/science-and-technology/ethical-guidelines-for-the-use-of-animals-in-research/	50 897 (6,57 %)	43 528 (7,04 %)	00:06:30
4. /	41 082 (5,30 %)	30 289 (4,90 %)	00:00:51
5. /retningslinjer/	22 686 (2,93 %)	15 622 (2,53 %)	00:00:19
6. /retningslinjer/med-helse/vurdering-av-kvalitative-forskningsprosjekter-i-menneske-medisin-og-helsefag/	21 083 (2,72 %)	16 896 (2,73 %)	00:03:11
7. /en/resources/the-research-ethics-library/methods/quantitative-methods/	18 598 (2,40 %)	16 470 (2,66 %)	00:06:06
8. /ressurser/fbib/metoder/kvalitativ-metode/	16 642 (2,15 %)	13 088 (2,12 %)	00:02:59
9. /retningslinjer/generelle/	15 142 (1,95 %)	12 321 (1,99 %)	00:03:15
10. /en/resources/the-research-ethics-library/data-protection-and-responsibility-concerning-the-individual/confidentiality/	13 466 (1,74 %)	11 594 (1,88 %)	00:05:43

Vi benytter Siteimprove for å sikre at nettsidene er tilgjengelige og brukervennlige. Her hadde vi en Digital Certainty Index (DCI) på 90 ved utgangen av 2021, som er bra sett mot en bransjebenchmark på 82,4. DCI omfatter, ifølge Siteimprove "nettstedets tilgjengelighet, brukervennlighet, troverdighet og pålitelighet samt hvor godt rustet nettstedet er for å takle utfordringer knyttet til SEO. Endelig DCI Score er den samlede poengsummen for tre kategorier: Accessibility, Quality Assurance og SEO".

Det ble sendt ut seks nyhetsbrev i året som gikk, til 1882 mottakere. Det ble også publisert mer enn 100 innlegg i sosiale medier, og ved utgangen av året hadde vi 2028 følgere på Twitter (1952 i 2020). Vi produserte også tre podkaster med tilhørende artikler på forskning.no for to av dem. Våre podkaster ble lastet ned ca. 700 ganger i fjor.

Avslutning på Facebook

Datatilsynet har gjort en vurdering av Facebook og publiserte i september en rapport der de konkluderte med at de ikke ville ta det i bruk, som følge av uklartheter i plattformens håndtering av personopplysninger

(https://www.datatilsynet.no/contentassets/8561465062b04a6b904c8c3573a24687/risikovurdering_skal-datatilsynet-ha-side-pa-facebook_.pdf).

FEK satte da ned et eget utvalg for å gjøre en forenklet DPIA og vurdere egen tilstedeværelse på Facebook. I utvalgets rapport kom det blant annet frem at Facebook er en plattform der det er mulig å nå bredt og raskt ut med våre budskap, samtidig er følgerskaren begrenset (1360 i september 2020), og manglene Datatilsynet peker på alvorlige. Fagområdet vårt innebærer også at vi må forvente å holdes mot særlig høye standarder, blant annet for hvordan vi sikrer

personvern. Som det står i rapporten: “Det er vanskelig å fronte respekt for den enkelte som et grunnleggende prinsipp på en troverdig måte, dersom vi samtidig benytter en kanal der vi ikke kan garantere for rett håndtering av personopplysninger.”

På bakgrunn av dette besluttet direktør å avslutte bruk av mediet, og FEKs Facebook-side ble lagt ned i november. Det ble samtidig besluttet å avslutte bruken av Instagram, som er svært tett koblet til Facebook. Samtidig har vi beholdt vår konto på Twitter, som er en plattform med langt færre personopplysninger i kontoprofiler. Vi vil imidlertid følge utviklingen på feltet tett fremover.

Dette året har flere europeiske datatilsyn konkludert med at Google Analytics (GA) ikke opererer i tråd med GDPR. Det norske Datatilsynet ser også på denne saken, og vi har begynt arbeidet med å finne et alternativt analyseverktøy til bruk for nettsidene. Vi tar sikte på å avslutte bruken av GA tidlig i 2022.

Magasinet Forskningsetikk

Mann eller mus? Det var spørsmålet på forsiden av den aller første utgaven av Magasinet Forskningsetikk i april 2001, da under navnet Forskningsetikk. I nr. 2 2021 ble magasinet 20-årsdag markert. I jubileumsnummeret nøstet vi blant annet i mann-eller-mus-historien fra 2001, der en norsk forsker ønsket å sette sine egne cellekjerner inn i eggceller fra mus. Formålet med forsøket hans var å studere utviklingen av stamceller. Prosjektet fikk ikke etisk godkjenning og ble skrinlagt, men i en rekke andre forskningsmiljøer har stamcelleforskningen gått sin gang. Vi ville undersøke hvor etikken blir utfordret i våre dager, og dykket ned i en relativt ukjent verden der forskere sysler med alt fra laboratorieskapte organer til kunstige embryoer.

En overflod av spennende og viktige problemstillinger kom til syne i arbeidet med denne artikkelen. Vi har valgt å belyse noen av disse gjennom en artikkelserie som ser på hvordan utviklingen innen stamcelleforskning flytter etiske grenser. Første artikkel ble publisert i Magasinet Forskningsetikk nr. 3 2021, og serien fortsetter i 2022.

Totalt kom Magasinet Forskningsetikk ut tre ganger i 2021. Magasinet ønsker å følge opp aktuelle spørsmål og selv å sette dagsorden. Over tid er målet samlet sett å publisere artikler som favner bredt både når det gjelder tema og fagfelt.

I tillegg til stamcelleforskning har magasinet rettet søkelyset mot blant annet akademisk frihet, Riksrevisjonens rapport om forskningsetikk i universitets- og høyskolesektoren, medforfatterskap, forskning på taushetsbelagte opplysninger i helseregistre og utfordrende datadeling på tvers av landegrenser.

Antall abonnenter øker jevnt. Rundt 3580 abonnerer nå på bladets papirutgave. Flere av disse er institusjonsabonnenter som får tilsendt flere eksemplarer, og totalt antall utsendte blader er dermed rundt 4000. I tillegg har Magasinet Forskningsetikk nesten 1100 digitalabonnenter. Bladet leses også via nettsiden www.forskningsetikk.no og i våre kanaler på sosiale medier. Flere av artiklene publiseres også på forskning.no, der Magasinet Forskningsetikk når flere ulike målgrupper. Gjennom tilknytningen til Fagpressens medieportal publiseres sakene i tillegg på fagpressenytt.no.

Åpne møter

I 2021 arrangerte FEK følgende åpne møter:

- Årskonferansen (digitalt)
- Forskningsetisk forum (delvis digitalt)
- Seminar om repatriering
- Åpent møte om forskningsetikk og personvern i en krisetid (delvis digitalt)
- Nasjonalt seminar om behandling av uredelighetssaker
- Lederforum for forskningsetikk

Case: Åpent møte: “Kan forskningsetikk og personvern tøyes, når mye står på spill?”

Noen ganger er det vanskelig å forske innenfor de vanlige rammene av forskningsetikk og personvern. Det ble tydelig da pandemien rammet verden. Når behovet for kunnskap er akutt, kan for eksempel kravet til samtykke anses som mindre viktig. Men er det riktig å fravike regler og normer når det blåser som verst? Eller er det nettopp da vi må holde ekstra støy kurs?

Dette var utgangspunktet for et åpent møte i Bergen (og digitalt), arrangert i samarbeid med NSD. Tre konkrete saker var utgangspunkt for diskusjonene, blant annet FHIs ønsket om å gjenåpne bare halvparten av skolene etter nedstengning, for å studere effekten på smitte, på elevenes læring og psyke.

REKs avslag på søknaden ble forklart i møtet: De forskningsetiske kravene er særlig strenge når barn inkluderes i forskning, fordi de som regel ikke selv har samtykkekompetanse. Ifølge loven skal det da være en fordel for deltageren å inkluderes, eller det skal være til fordel for andre personer i samme gruppe, enkelt sagt. Risikoen skal uansett være ubetydelig. Slik var det ikke

her. Risikoen ble ansett som betydelig og det var i første omgang voksne som ville tjene på kunnskapen.

FHIs representant Atle Fretheim vedgikk at de ikke hadde tenkt nok på etikken. De begynte å jobbe med skoleforskningsprosjektet da smitten eksploderte, men de hadde ikke tenkt over at smitten kunne komme til å synke, noe som endret avveiningene. Fretheim mente det nok var bra de fikk nei fra REK, ettersom smittetallene var så lave etter hvert at de “hadde måttet holde ungene hjemme i årevis for å få god kunnskap”.

Også smittesporings-appen ble diskutert med representanter fra Simula, som utviklet appen, og Datatilsynet, som etter hvert fastslo at datainnsamlingen var ulovlig. Begge parter hadde særlig én viktig lærdom: I kriser er det vanskelig å holde hodet kaldt og overskue mulige fremtidige konsekvenser av nye teknologiske løsninger. Da er det ekstra viktig å ta seg tid til å gjøre gode vurderinger, og å lytte til motstemmer. Et konkret eksempel er å sende forslag på høring, også når de haster.

Konklusjon:

FEK har i betydelig grad oppnådd mål 3. FEK har arbeidet målrettet for å informere allmennheten om forskningsetiske spørsmål som reises nasjonalt og internasjonalt, og med å være synlige i offentligheten.

IV. Styring og kontroll i FEK

Risikovurderinger

FEK v/ sekretariatet har gjennomført risikovurderinger i 2021. FEK har sett behovet for å oppgradere opplæringsressurser (spesielt Forskningsetisk bibliotek og engelske nettsider) og utvikle ytterligere undervisningsmateriale. Dette utgjør viktige komponenter i arbeidet med å støtte forskere og forskningsinstitusjoner, og dette er arbeid som derfor fortsatt skal prioriteres fremover. Sekretariatet ser også behov for å utvikle dialogen med andre aktører, som er involvert i forskning, men der forskningsetikk er underprioritert. Det blir derfor viktig å invitere bredt til åpne møter, som Forskningsetisk forum og Lederforum, men også å avlegge institusjonsbesøk og formidle ressurser til slike miljøer.

Saksbehandlingstid klagesaker NEM

Gjennomsnittlige saksbehandlingstiden fra NEM har ferdigbehandlet en klagesak i møte til vedtak er sendt til klager, er på seks uker. Dette er en økning i saksbehandlingstiden fra 2020, og kan forklares med bemanningssituasjonen i FEK.

Inkluderingsdugnad

Virksomhetene skal arbeide systematisk for å realisere regjeringens inkluderingsdugnad, og utvikle rutiner og arbeidsformer i personalarbeidet med sikte på å leve opp til målene for dugnaden. Det ble ikke ansatt personer med nedsatt funksjonsevne eller hull i CV i FEK i 2021.

FNs bærekraftsmål

FEK skal bidra til at forskningen i Norge er etisk god og ansvarlig. Forskning som skjer i henhold til anerkjente forskningsetiske normer, er forskning som bygger opp under bærekraftsmålene. Ved å bidra til forskning av høy kvalitet, bidrar FEK også til å motvirke

bortkastet forskning. For å oppfylle den overordnede målsetningen, gir FEK råd til forskere, forskningsinstitusjoner, myndigheter og andre om forskningsetiske spørsmål. Noen av disse rådene handler eksplisitt om hvordan forskningen kan skje i henhold til forskningsetiske retningslinjer om bærekraftig utvikling.

FEK har de siste årene gått over til skybaserte systemer. Det innebærer en optimalisering av dokumentlagring som både er gunstig med tanke på personvern, og med tanke på ressursbruk.

Med pandemien har det vært liten eller ingen reisevirksomhet for ansatte og medlemmer. Når samfunnet nå har åpnet opp igjen, vil FEK nøye vurdere når det er behov for reiser. FEK vil fremover vurdere hvordan virksomheten selv kan redusere klima- og miljøtrykk.

Motvirke arbeidslivskriminalitet

FEK benytter seg av anskaffelsesordninger via staten ved DIFI der det er mulig. Per i dag gjelder dette reiseavtale, anskaffelse av kontorrekvisita, mobiltjenester og datautstyr. Vi gjennomfører anbud, også for mindre innkjøp.

Samfunnssikkerhet og beredskap (SOB) og sikkerhet etter sikkerhetsloven

Krise- og beredskapsplanverket i FEK omfatter Beredskapsplan, inkludert en pandemiplan og ROS-analyse, som omfatter de tre sikkerhetsområdene samfunnssikkerhet og beredskap, nasjonal sikkerhet, og informasjonssikkerhet og personvern.

Beredskapsplanen og ROS- analysen for FEK er gjennomgått og revidert i 2021.

FEK har også utarbeidet en pandemiplan i 2021. Områder identifisert som de med høyest risiko for virksomheten inkluderer dataangrep og pandemi. FEK har derfor særlig fokus på risikoreduserende tiltak og håndtering innenfor disse områdene.

I 2021 har FEK også jobbet med informasjonssikkerhet, gjennom å utvikle en policy for informasjonssikkerhet. Her formuleres også en plan for håndtering av alvorlige informasjonssikkerhetsbrudd og personvernhendelser, samt forebyggende tiltak.

I 2021 gjennomførte sekretariatet kurs i regi av Xtramile, et e-læringskurs i informasjonssikkerhet. Pga. pandemien og lite fysisk nærvær på kontoret har ikke FEK gjennomgått kriseøvelse utover dette i 2021.

Helse, miljø- og sikkerhetsarbeid

Det ble gjennomført en digital vernerunde i 2021, der ble det også satt søkelys på det psykososiale, i tillegg til det fysiske arbeidsmiljøet. Tilrettelegging ved hjemmekontor er et viktig arbeid i FEK, og ansatte har fått levert ulikt utstyr ved behov, for å unngå belastningsskader. I tillegg har ansatte blitt oppfordret til å bruke arbeidstid til å bevege seg i løpet av arbeidsdagen under påbudet om hjemmekontor. Under store deler av pandemien har det vært gjennomført digitale morgenkaffemøter for ansatte ukentlig, for å sørge for en form for sosial sammenkomst under nedstengningen i Norge.

Håndtering av Covid -19-pandemien

Tidlig i pandemien opprettet FEK en krisestab. Staben har møttes jevnlig og sendt ut informasjon om retningslinjer for ansatte. Krisestaben har utviklet en pandemiplan, kartlagt utfordringer for FEK ved en pandemi og iverksatt tiltak ved behov.

Krisestaben formulerte to mål for FEK under den pågående koronapandemien, som var gjeldende fra januar 2021. Bakgrunnen er målet om å utvikle et kompetent og effektivt sekretariat, og delmålet om å være en god arbeidsplass. I lys av pandemien og omfattede restriksjoner som innebærer hjemmekontor og mindre direkte kontakt mellom ansatte, mente krisestaben det var særlig viktig å ha fokus på mulige psykososiale belastninger, samt mulige belastningsskader. Målene var:

- (1) Å minimere psykososiale belastninger blant ansatte
- (2) Å unngå belastningsskader relatert til arbeid blant ansatte

Tiltak knyttet til (1):

- Morgenmøter videreføres hver morgen og sekretariatsmøter gjennomføres ukentlig
- Verneombud og HR gjennomfører en ekstra vernerunde blant ansatte
- Direktør sørger for jevnlig kontakt med alle ansatte, også utenom faste møteplasser

Tiltak knyttet til (2):

- Alle ansatte har fått tilbud om skjerm, stol og annet nødvendig arbeidsutstyr hjemme
- Alle ansatte oppfordres til å ta en pause og bevege seg en time i arbeidstiden, i tillegg til lunsj

FEK ved direktør har fortløpende vurdert behovet for ekstra ressurser til NEM ved ev. særlig press på vedtak knyttet til covid-19-forskning.

FEK vurderer at håndteringen av pandemien har vært god, med hyppig aktivitet og oppfølging fra krisestaben. Tiltakene har blitt fulgt opp, med tilfredsstillende resultat.

Likestilling og mangfold

De nasjonale forskningsetiske komiteene (FEK) har 12 faste ansatte. Kjønnbalansen totalt i virksomheten (antall): 10 kvinner og 2 menn i 2021

- Midlertidig ansatte (kjønnsforskjell i antall): 0
- Ansatte i deltidsstillinger (kjønnsforskjell i antall): 1 kvinne
- Gjennomsnitt antall uker foreldrepermisjon for kvinner og menn: 0

Lønnsforskjeller på ulike stillingsnivå/grupper (kjønnsforskjeller i kroner)

- Gjennomsnittslønn fordelt på kjønn 2021: Kvinner: 745.844,-, Menn: 856.472,-
- Kjønnfordeling på ulike stillingsnivåer/grupper (kjønnsforskjeller i antall)

Seniorrådgiver: 5 kvinner, 0 menn

Avdelingsleder: 2 kvinner, 2 menn

Rådgiver: 1 kvinne, 0 menn

Sekretær: 1 kvinne, 0 menn

Direktør: 1 kvinne, 0 menn

- Ansatte som jobber ufrivillig deltid (kjønnsforskjell i antall eller prosent): 0

Tilstand for kjønnslikestilling (antall)

Kjønnsbalanse		Midlertidig ansatte		Foreldrepermisjon		Faktisk deltid		Ufrivillig deltid	
Kvinner	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn
10	2	0	0	1	0	1	0	0	0

Av personvern hensyn oppgis ikke overtid og andre tillegg. Det er ingen kjønnsforskjeller mtp hvilke ansatte som jobber overtid.

Alle ansatte har tjenestetelefon, med unntak av sekretær. Alle ansatte med mulighet for hjemmekontor får dekket bredbånd, alle ansatte får dekket 1 avis samt støtte til trening.

Da 2021 er første året FEK utarbeider en likestillingsredegjørelse, har vi ingen tall å sammenligne med. Med så få ansatte, er det lite informasjon å få ut fra en lønnsstatistikk. Ansatte som slutter blir hovedsakelig erstattet med en på tilsvarende lønnsnivå.

Ved rekruttering er et av punktene ved utarbeidelse av stillingsutlysning gjennomgang av kjønnsfordelingen i sekretariatet. Ved noen anledninger har vi oppfordret menn til å søke, da det har vært en overvekt av kvinner i sekretariatet.

Det er like lønns- og arbeidsvilkår for ansatte i sekretariatet.

Vi bestreber oss på å tilrettelegge for ansatte med spesielle behov og tilpasser utstyr og annet der det er nødvendig.

Arbeidsgiver legger opp til at FEK skal være et sted hvor det er god mulighet til å kombinere arbeid og familieliv.

Vi har en meget god seniorpolitikk, noe som har vist seg ved at enkelte ansatte fortsetter å jobbe etter de har fylt 67 år. Vi bestreber å tilrettelegge for arbeidstid tilpasset den enkelte, der det er mulig.

I medarbeidersamtaler er kompetanseutvikling et fast tema.

Ved forrige medarbeiderundersøkelse i 2019 var det bl.a. tema om seksuell trakassering, mobbing, trivsel, i tillegg til en del andre relevante tema. Direktør, HR og tillitsvalgte vil i løpet av 2022 diskutere gjennomføring av ny medarbeiderundersøkelse .

Likestilling og respekt er forankret i vår strategi som gjelder for perioden 2021-2025. Vi har ingen egen likestillingsstrategi, da vi ikke ser behov for å ha det i en så liten virksomhet . Hensynet til likestilling og ikke-diskriminering er ellers inkludert i den øvrige personalpolitikken.

Vi ser at det å oppfordre menn til å søke stillinger hos oss har hatt en positiv effekt.

Vi mener det er et godt samarbeid mellom ledelse (direktør) og tillitsvalgte og verneombud, med lav terskel for å ta opp ulike temaer.

Vurdering av framtidsutsikter

FEKs samfunns mål er etisk god og ansvarlig forskning. Her følger noen interne og eksterne forhold virksomhetsleder mener kan ha betydning for samfunnsoppdraget og måloppnåelsen på kortere og lengre sikt.

Forskningsetikkløven fra 2017 fastsetter mål og legger rammer for det forskningsetiske arbeidet i Norge. *Riksrevisjonens rapport om forskningsetikk i universitets- og høyskolesektoren (2021)* peker på mangler ved oppfølgingen av loven ved forskningsinstitusjonene. FEK opplever generelt at det er et stort behov for veiledning i oppfølgingen av forskningsetikkloven. Det blir viktig for FEK også fremover å støtte institusjonene i det forskningsetiske arbeidet. Både prosjektet om utvikling og oppdatering av opplærings- og undervisningsressurser, og prosjektet om en veileder om håndteringen av hhv. forskningsetiske spørsmål, forskningsetiske saker og uredelighetssaker, vil være viktige prioriteringer for FEK fremover. Ikke minst blir det viktig å implementere og følge opp disse ressursene i årene som kommer.

FEK erfarer at forskningsetikkloven har vært viktig for å fastsette at forskere og forskningsinstitusjoner har et ansvar for forskningsetikk. Vi opplever generelt høy bevissthet om viktigheten av forskningsetikk ved institusjonene etter at loven kom i 2017. Samtidig ser FEK en risiko for at den økte lovreguleringen av feltet de siste femten årene kan ha negative sider idet fokuset på å etterleve lovpålagte krav kan gjøre at det blir liten tid eller engasjement for etisk refleksjon utover de rammer loven setter. Offentlig debatt og kritikk den siste tiden, der mange forskere uttrykker at de opplever «jussifiseringen» av feltet som et problem, bekrefter dette inntrykket. FEK ser at tilliten til forskningsetikk og forvaltningen av den kan settes på prøve. FEK har innledet dialog med sentrale aktører i det norske forskningssystemet for å bidra til å klargjøre roller og ansvar. For å motvirke slike tendenser mener FEK det også er viktig fremover å fastholde at forskningsetikken også omfatter vitenskapsinterne normer som et utviklet av forskersamfunnet selv. Det er viktig at ledere ved institusjonene anerkjenner og kommuniserer at forskningsetikk er en integrert del av arbeidet med å sikre høy kvalitet på forskningen. Dette er helt i tråd med rådende synspunkter i den europeiske og globale diskusjonen om forskningsetikk.

Det er i disse dager to år siden pandemien stengte Norge ned for første gang. I FEK har vi sett hvordan også forskningsetiske normer kommer under press i en krisetid. Flere stemmer i offentligheten har argumenter for at det forskningsetiske rammeverket bør revideres. Det gjelder spesielt rammeverket for medisinsk og helsefaglig forskningsetikk. Fra FEKs side har vi vært opptatt av å formidle av at det er gode grunner til at forskningsetikken også setter grenser for hva slags forskning som er etisk god og ansvarlig. Beskyttelsen av den enkelte, som er reflektert i forskningsetiske retningslinjer og i lovverk, er avgjørende av hensyn til respekt for enkeltindivider, men også av hensyn til tillit til forskningen. FEK er derfor opptatt av at det ikke foretas forhastede beslutninger om unntak fra dette rammeverket, og at revisjoner bare skjer etter grundige og brede risikovurderinger.

Forskningen i dag kjennetegnes av økende krav og forventninger til brukermedvirkning og samarbeid. FEK har gjennom de siste årene erfart at slikt samarbeid også setter forskningsetiske normer under press. Svært mange av de sakene komiteene behandler reiser forskningsetiske spørsmål i ulike former for forskningssamarbeid, der mange aktører har innvirkning på hvordan forskningen tematiseres, utføres og brukes. Mange av sakene er også komplekse i den forstand at flere aktører er involvert i forkant av prosjektet, enten det handler om tilråding i henhold til personopplysningsloven, vurderinger i henhold til kriterier utarbeidet av finansører eller vurderinger av forskningsetiske utvalg ved forskningsinstitusjonene. På bakgrunn av slike

erfaringer ser FEK at det er nødvendig med en tettere oppfølging av hvordan andre aktører tar medansvar for forskningsetikk. Andre aktører omfatter da særlig oppdragsgivere og finansører, samarbeidspartnere og brukere som medvirker i forskning. FEK vil fortsette dialogen med KD om hvordan dette ansvaret best kan forstås og ivaretas.

Krigen i Ukraina og en endret sikkerhetssituasjon i verden kan også få konsekvenser for ivaretagelsen av forskningsetikken og akademisk frihet. Det er mulige spenninger mellom akademisk frihet og åpenhet i forskning, på den ene siden, og sikkerhet, på den andre siden. FEK ser at nasjonale sikkerhetshensyn kan veie tungt i tiden fremover, og mener det er viktig at ulike aktører i forskningssystemet har bevissthet om slike spenninger og dialog om hvordan vi kan fremme åpenhet og akademisk frihet, og samtidig ivareta sikkerhetshensyn. FEK ser frem til å bidra videre i arbeidet med å endre eksportkontrollforskriften, og i andre sentrale rammeverk for internasjonalt forskningssamarbeid, for å sikre at forskningsetikken ivaretas også fremover.

FEKs evne til å nå fastsatte mål på kortere og lenger sikt vurderes samlet sett som god.

V. Årsregnskap

Bekreftelse

Årsregnskapet er avlagt i henhold til bestemmelser om økonomistyring i staten, rundskriv R-115 fra Finansdepartementet og krav fra Kunnskapsdepartementet i virksomhets- og økonomiinstruksen for De nasjonale forskningsetiske komiteene (FEK). Vi mener regnskapet gir et dekkende bilde av FEKs disponible bevilgninger, regnskapsførte utgifter, inntekter, eiendeler og gjeld.

Prinsippnote ligger ved årsregnskapet.

Riksrevisjonen gjennomfører revisjon av De nasjonale forskningsetiske komiteenes regnskap.

Prinsippnote til regnskapet

Regnskapet er utarbeidet og avlagt etter nærmere retningslinjer fastsatt i bestemmelser om økonomistyring i staten ("bestemmelsene"). Årsregnskapet er i henhold til krav i bestemmelsene punkt 3.4.1, nærmere bestemmelser i Finansdepartementets rundskriv R-115 av november 2019 og eventuelle tilleggskrav fastsatt av Kunnskapsdepartementet.

Oppstillingen av bevilgningsrapporteringen og artskontorrapporteringen er utarbeidet med utgangspunkt i bestemmelsene punkt 3.4.2 – de grunnleggende prinsippene for regnskapet:

- Regnskapet følger kalenderåret
- Regnskapet inneholder alle rapporterte utgifter og inntekter for regnskapsåret
- Regnskapet er utarbeidet i tråd med kontantprinsippet
- Utgifter og inntekter er ført i regnskapet med brutto beløp

Oppstillingene av bevilgnings- og artskontorrapportering er utarbeidet etter de samme prinsippene, men gruppert etter ulike kontoplaner. Prinsippene samsvarer med krav i bestemmelsene punkt 3.5 til hvordan virksomhetene skal rapportere til statsregnskapet. Sumlinjen "*Netto rapportert til bevilgningsregnskapet*" er lik i begge oppstillingene.

FEK er tilknyttet statens konsernkontoordning i Norges Bank i henhold til krav i bestemmelsene pkt. 3.7.1. Bruttobudsjetterte virksomheter tilføres ikke likviditet gjennom året men har en trekkrettighet på sin konsernkonto. Ved årets slutt nullstilles saldoen på den enkelte oppgjørskonto ved overgang til nytt år.

Bevilgningsrapporteringen

Oppstillingen av bevilgningsrapporteringen omfatter en øvre del med bevilgningsrapporteringen og en nedre del som viser beholdninger FEK står oppført med i kapitalregnskapet. Bevilgningsrapporteringen viser regnskapstall som FEK har rapportert til statsregnskapet. Den er stilt opp etter de kapitler og poster i bevilgningsregnskapet som FEK har fullmakt til å disponere. Kolonnen samlet tildeling viser hva FEK har fått stilt til disposisjon i tildelingsbrev for hver statskonto (kapittel/post). Oppstillingen viser i tillegg alle finansielle eiendeler og forpliktelser FEK står oppført med i statens kapitalregnskap.

Mottatte fullmakter til å belaste en annen virksomhets kapittel/post (belastningsfullmakter) vises ikke i kolonnen for samlet tildeling, men er omtalt i note B til bevilgningsoppstillingen. Utgiftene knyttet til mottatte belastningsfullmakter er bokført og rapportert til statsregnskapet, og vises i kolonnen for regnskap.

Avgitte belastningsfullmakter er inkludert i kolonnen for samlet tildeling, men er ikke bokført og rapportert til statsregnskapet av FEK. Avgitte belastningsfullmakter bokføres og rapporteres av virksomheten som har mottatt belastningsfullmakten og vises derfor ikke i kolonnen for regnskap. De avgitte fullmaktene framkommer i note B til bevilgningsoppstillingen.

Artskontorrapporteringen

Oppstillingen av artskontorrapporteringen har en øvre del som viser hva som er rapportert til statsregnskapet etter standard kontoplan for statlige virksomheter og en nedre del som viser eiendeler og gjeld som inngår i mellomværende med statskassen.

Artskontorrapporteringen viser regnskapstall FEK har rapportert til statsregnskapet etter standard kontoplan for statlige virksomheter. FEK har en trekkrettighet på konsernkonto i Norges Bank. Tildelingene er ikke inntektsført og derfor ikke vist som inntekt i oppstillingen.

Regnskapstall i bevilgnings- og artskontorrapportering med noter viser regnskapstall rapportert til statsregnskapet. I tillegg viser noten til artskontorrapporteringen Sammenheng mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen bokførte tall fra FEKs kontospesifikasjon i kolonnen Spesifisering av bokført avregning med statskassen. Notene viser forskjellen mellom beløp virksomheten har bokført på eiendels- og gjeldskontoer i virksomhetens kontospesifikasjon (herunder saldo på kunde- og leverandørreskontro) og beløp FEK har rapportert som fordringer og gjeld til statsregnskapet og som inngår i mellomværendet med statskassen.

FEK har innrettet bokføringen slik at den følger kravene i bestemmelser om økonomistyring i staten. Dette innebærer at alle opplysninger om transaksjoner og andre regnskapsmessige disposisjoner som er nødvendige for å utarbeide pliktig regnskapsrapportering, jf. bestemmelsene punkt 3.3.2, og spesifisering av pliktig regnskapsrapportering, jf. bestemmelsene punkt 4.4.3, er bokført. Bestemmelsene krever blant annet utarbeiding av kundespesifikasjon og leverandørspesifikasjon. Dette medfører at salgs- og kjøpstransaksjoner bokføres i kontospesifikasjonen på et tidligere tidspunkt enn de rapporteres til statsregnskapet, og innebærer kundefordringer og leverandørgjeld i kontospesifikasjonen.

Bevilgningsrapportering og artskontorrapportering med noter

Bevilgningsrapportering pr.

31.12.2021

Virksomhet: De nasjonale forskningsetiske komitéene

Org.nr: 999 148 603

Beløp i 1000 kroner

Utgiftskapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst	Note	Samlet tildeling *	Regnskap 31.12.2021	Merutgift (-) og mindreutgift
0284	De nasjonale forskningsetiske komitéene	01	Driftsutgifter		20 647 000	18 361 539	2 285 461
1633	Nettoordning, statlig betalt merverdiavgift	01	Driftsutgifter			612 663	
<i>Sum utgiftsført</i>					20 647 000	18 974 202	
Inntektskapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst		Samlet tildeling 31.12.2021	Regnskap 31.12.2021	Merinntekt og mindreinntekt (-)
5309	Tilfeldige inntekter	29	Ymse			14 724	
5700	Folketrygdens inntekter	72	Arbeidsgiveravgift			1 739 431	
<i>Sum inntektsført</i>						0	1 754 155
Netto rapportert til bevilgningsregnskapet						17 220 047	
Kapitalkontoer							
60093601	Norges Bank KK / innbetalinger					2 075 117	
60093602	Norges Bank KK/utbetalinger					-19 110 088	
702963	Endring i mellomværende med statskassen					-185 076	
<i>Sum rapportert</i>						0	
Beholdninger rapportert til kapitalregnskapet							
Konto	Tekst				31.12.2021	31.12.2020	Endring
702963	Mellomværende med statskassen				-749 178	-564 102	-185 076

* Samlet tildeling skal ikke reduseres med eventuelle avgitte belastningsfullmakter. Se note B for nærmere forklaring.

Bevilgningsrapportering og artskontorrapportering med noter

Virksomhet: De nasjonale forskningsetiske komitéene

Org.nr.: 999 148 603

Beløp i 1000 kroner

Note A Forklaring av samlet tildeling utgifter			
Kapittel og post	Overført fra i fjor	Årets tildelinger	Samlet tildeling
284.01	1 223 000	19 424 000	20 647 000
			0
			0
			0

Bevilgningsrapportering og artskontorrapportering med noter

Note B Forklaring til brukte fullmakter og beregning av mulig overførbart beløp til neste år (brukes bare ved årsregnskap)

Beløp i 1000 kroner

Kapittel og post	Stikkord	Merutgift(-)/ mindre utgift	Utgiftsført av andre iht. avgitte belastnings- fullmakter(-)	Merutgift(-)/ mindreutgift etter avgitte belastningsfullmakter	Merinntekter / mindreinntekter(-) iht. merinntektsfullmakt	Omdisponering fra post 01 til 45 eller til post 01/21 fra neste års bevilgning	Innsparing(-)	Sum grunnlag for overføring	Maks. overførbart beløp *	Mulig overførbart beløp beregnet av virksomheten
284 01		2 285 461		2 285 461				2 285 461	(5% av størst tilgjengelig post A)	971 200

*Maksimalt beløp som kan overføres er 5% av årets bevilgning på driftspostene 01-29, unntatt post 24 eller sum av de siste to års bevilgning for poster med stikkordet "kan overføres". Se årlig rundskriv R-2 for mer detaljert informasjon om overføring av ubrukte bevilgninger.

Forklaring til bruk av budsjetfullmakter

Mottatte belastningsfullmakter

Stikkordet «kan overføres»

Stikkordet «kan benyttes under»

Stikkordet «overslagsbevilgning»

Avgitte belastningsfullmakter (utgiftsført av andre)

Fullmakt til å overskride driftsbevilgninger mot tilsvarende merinntekter

Fullmakt til å overskride investeringsbevilgninger mot tilsvarende innsparing under driftsbevilgninger under samme budsjettkapittel

Fullmakt til å overskride driftsbevilgninger til investeringsformål mot tilsvarende innsparing i de tre følgende budsjettår

Innsparing i regnskapsåret som følge av bruk av fullmakt til å overskride driftsbevilgninger til investeringsformål mot tilsvarende innsparing i de tre følgende budsjettår

Romertalisvektak

Mulig overførbart beløp

Artskontorrapportering

Virksomhet: De nasjonale forskningsetiske komitéene

Org.nr: 999 148 603

Beløp i 1000 kroner

	Note	Regnskap 31.12.2021	Regnskap 31.12.2020
Driftsinntekter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Innbetalinger fra gebyrer	1		
Innbetalinger fra tilskudd og overføringer	1		
Salgs- og leieinntekter	1		
Andre innbetalinger	1		
<i>Sum innbetalinger fra drift</i>		0	0
Driftsutgifter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Utbetalinger til lønn	2	14 122 375	12 478 139
Andre utbetalinger til drift	3	3 917 277	4 364 557
<i>Sum utbetalinger til drift</i>		18 039 652	16 842 696
Netto rapporterte driftsutgifter		18 039 652	16 842 696
Investerings- og finansinntekter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Innbetaling av finansinntekter	4		
<i>Sum investerings- og finansinntekter</i>		0	0
Investerings- og finansutgifter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Utbetaling til investeringer	5	321 887	135 311
Utbetaling til kjøp av aksjer	5,88		
Utbetaling av finansutgifter	4		
<i>Sum investerings- og finansutgifter</i>		321 887	135 311
Netto rapporterte investerings- og finansutgifter		321 887	135 311
Innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten			
Innbetaling av skatter, avgifter, gebyrer m.m.	6		
<i>Sum innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten</i>		0	0
Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten			
Utbetalinger av tilskudd og stønader	7		
<i>Sum tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten</i>		0	0
Inntekter og utgifter rapportert på felleskapitler *			
Gruppelivsforsikring konto 1985 (ref. kap. 5309, inntekt)		14 724	13 000
Arbeidsgiveravgift konto 1986 (ref. kap. 5700, inntekt)		1 739 431	1 535 370
Nettoføringsordning for merverdiavgift konto 1987 (ref. kap. 1633, utgift)		612 663	628 113
<i>Netto rapporterte utgifter på felleskapitler</i>		-1 141 492	-920 257
Netto rapportert til bevilgningsregnskapet		17 220 047	16 057 750
Oversikt over mellomværende med statskassen **			
Eiendeler og gjeld		31.12.2021	31.12.2020
Fordringer			
Kontanter			
Bankkontoer med statlige midler utenfor Norges Bank			
Skyldig skattetrekk og andre trekk		-749 178	-566 428
Skyldige offentlige avgifter			
Annenn gjeld som inngår i mellomværende			2 326
Sum mellomværende med statskassen	8	-749 178	-564 102

* Andre ev. inntekter/utgifter rapportert på felleskapitler spesifiseres på egne linjer ved behov.

** Spesifiser og legg til linjer ved behov. [Se veiledning over hva som skal inngå som en del av mellomværende med statskassen.](#)

Kontrollsum:	
Netto rapportert til bevilgningsregnskapet:	
Netto rapportert til bevilgningsregnskapet (fra Bevilgningsrapportering)	17 220 047
Netto rapportert til bevilgningsregnskapet (fra Artskontorrapportering)	17 220 047
Kontrollsum	0

Bevilgningsrapportering og artskontorrapportering med noter

Virksomhet: De nasjonale forskningsetiske komitéene

Org.nr: 999 148 603

Note 1 Innbetalinger fra drift

Beløp i 1000 kroner

	Regnskap 31.12.2021	Regnskap 31.12.2020
<i>Innbetalinger fra gebyrer</i>		
<i>Sum innbetalinger fra gebyrer</i>	0	0
<i>Innbetalinger fra tilskudd og overføringer</i>		
<i>Sum innbetalinger fra tilskudd og overføringer</i>	0	0
<i>Salgs- og leieinnbetalinger</i>		
<i>Sum salgs- og leieinnbetalinger</i>	0	0
<i>Andre innbetalinger</i>		
<i>Sum andre innbetalinger</i>	0	0
Sum innbetalinger fra drift	0	0

Virksomhet: De nasjonale forskningsetiske komitéene

Org.nr.: 999 148 603

Note 2 Utbetalinger til lønn

Beløp i 1000 kroner

	Regnskap 31.12.2021	Regnskap 31.12.2020
Lønn	9 052 927	7 859 468
Arbeidsgiveravgift	1 739 431	1 535 370
Pensjonsutgifter*	1 075 740	935 590
Sykepenger og andre refusjoner (-)	-175 654	-60 152
Andre ytelser	2 429 931	2 207 863
Sum utbetalinger til lønn	14 122 375	12 478 139
Antall utførte årsverk:	11	10

* Nærmere om pensjonskostnader

Pensjoner kostnadsføres i resultatregnskapet basert på faktisk påløpt premie for regnskapsåret. Premiesats for 2021 er 12 prosent. Premiesatsen for 2020 var 12 prosent.

Virksomhet: De nasjonale forskningsetiske komitéene

Org.nr: 999 148 603

Note 3 Andre utbetalinger til drift

Beløp i 1000 kr

	Regnskap 31.12.2021	Regnskap 31.12.2020
Husleie	1 117 998	1 524 245
Vedlikehold egne bygg og anlegg	0	0
Vedlikehold og ombygging av leide lokaler	0	2 698
Andre utgifter til drift av eiendom og lokaler	128 805	114 881
Reparasjon og vedlikehold av maskiner, utstyr mv.	0	1 460
Mindre utstyrsanskaffelser	79 797	7 220
Leie av maskiner, inventar og lignende	309 720	176 351
Kjøp av konsulenttjenester	266 827	355 793
Kjøp av andre fremmede tjenester	645 666	623 931
Reiser og diett	176 166	153 381
Øvrige driftsutgifter	1 192 299	1 404 598
Sum andre utbetalinger til drift	3 917 277	4 364 557

Virksomhet: De nasjonale forskningsetiske komitéene

Org.nr.: 999 148 603

Note 4 Finansinntekter og finansutgifter

Beløp i 1000 kroner

	Regnskap 31.12.2021	Regnskap 31.12.2020
<i>Innbetaling av finansinntekter</i>		
Renteinntekter		
Valutagevinst (agio)		
Annen finansinntekt		
Sum innbetaling av finansinntekter	0	0

	Regnskap 31.12.2021	Regnskap 31.12.2020
<i>Utbetaling av finansutgifter</i>		
Renteutgifter		
Valutatap (disagio)		
Annen finansutgift		
Sum utbetaling av finansutgifter	0	0

Note 5 Utbetaling til investeringer og kjøp av aksjer
Beløp i 1000 kroner

	Regnskap 31.12.2021	Regnskap 31.12.2020
<i>Utbetaling til investeringer</i>		
Immaterielle eiendeler og lignende	108 219	138 179
Tomter, bygninger og annen fast eiendom	0	
Infrastruktureiendeler	0	
Maskiner og transportmidler	0	
Driftsløsøre, inventar, verktøy og lignende	213 668	-2 868
Sum utbetaling til investeringer	321 887	135 311

	Regnskap 31.12.2021	Regnskap 31.12.2020
<i>Utbetaling til kjøp av aksjer</i>		
Kapitalinnskudd		
Obligasjoner		
Investeringer i aksjer og andeler		
Sum utbetaling til kjøp av aksjer	0	0

Bevilgningsrapportering og artskontorrapportering med noter

	Regnskap 31.12.2021	Regnskap 31.12.2020
Sum innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten	0	0

Bevilgningsrapportering og artskontorrapportering med noter

	Regnskab 31.12.2021	Regnskab 31.12.2020
Sum tilskudsforvaltning og andre overføringer fra staten	0	0

Note 8 Sammenheng mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen

Del A Forskjellen mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen

Beløp i 1000 kroner

	31.12.2021	31.12.2021	Forskjell
	Spesifisering av bokført avregning med statskassen	Spesifisering av rapportert mellomværende med statskassen	
Finansielle anleggsmidler			
Investeringer i aksjer og andeler*			0
Obligasjoner			0
<i>Sum</i>	0	0	0
Omløpsmidler			
Kundefordringer	81 720		81 720
Andre fordringer			0
Bankinnskudd, kontanter og lignende			0
<i>Sum</i>	81 720	0	81 720
Langsiktige gjeld			
Annen langsiktig gjeld			0
<i>Sum</i>	0	0	0
Kortsiktig gjeld			
Leverandørgjeld	-751 627		-751 627
Skyldig skattetrekk og andre trekk	-749 178		-749 178
Skyldige offentlige avgifter			0
Annen kortsiktig gjeld			0
<i>Sum</i>	-1 500 805	-749 178	-751 627
Sum	-1 419 085	-749 178	-669 907

* Virksomheter som eier finansielle anleggsmidler i form av investeringer i aksjer og selskapsandeler fyller også ut note 8 del B.

Del B Spesifikasjon av investeringer i aksjer og selskapsandeler pr.

Beløp i 1000 kroner

31.12.2021

Aksjer	Ervervsdato	Antall aksjer	Eierandel	Stemmeandel	Årets resultat i selskapet	Balanseført egenkapital i selskapet	Balanseført verdi i regnskap*
Balanseført verdi							0

* Investeringer i aksjer er bokført til anskaffelsekost. Balanseført verdi er den samme i både virksomhetens kontospesifikasjon og kapitalregnskapet.

DE NASJONALE FORSKNINGSETISKE
KOMITEENE
Org. nr.: 999148603

Riksrevisjonens beretning

Konklusjon

Riksrevisjonen har revidert De nasjonale forskningsetiske komiteenes årsregnskapsoppstillinger for regnskapsåret 1. januar - 31. desember 2021. Årsregnskapsoppstillingene består av oppstilling av bevilgnings- og artskontorrapportering og noter, herunder sammendrag av viktige regnskapsprinsipper.

Oppstilling av bevilgnings- og artskontorrapporteringen viser at 17.220.047 kroner er rapportert netto til bevilgningsregnskapet.

Etter Riksrevisjonens mening:

- oppfyller årsregnskapsoppstillingene gjeldende krav, og
- årsregnskapsoppstillingene gir et dekkende bilde av virksomhetens disponible bevilgninger, inntekter og utgifter for 2021 og kapitalposter per 31. desember 2021, i samsvar med regelverket for økonomistyring i staten.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med *lov om Riksrevisjonen*, *instruks om Riksrevisjonens virksomhet* og internasjonale standarder for offentlig finansiell revisjon (ISSAI 2000–2899). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet nedenfor under «Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen». Vi er uavhengige av virksomheten slik det kreves i lov og instruks om Riksrevisjonen og ISSAI 130 Code of Ethics utstedt av International Organisation of Supreme Audit Institutions (INTOSAI's etikkregler), og vi har overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Innhentet revisjonsbevis er etter vår vurdering tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Øvrig informasjon i årsrapporten

Ledelsen er ansvarlig for informasjonen i øvrig informasjon. Øvrig informasjon består av ledelseskomentarene (i del VI) og annen øvrig informasjon (del I–V) i årsrapporten. Riksrevisjonens konklusjon ovenfor om årsregnskapsoppstillingene dekker ikke informasjonen i øvrig informasjon.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapsoppstillingene er det vår oppgave å lese øvrig informasjon i årsrapporten. Formålet er å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom den øvrige

informasjonen, årsregnskapsoppstillingene og kunnskapen vi har opparbeidet oss under revisjonen av årsregnskapsoppstillingene, eller hvorvidt den øvrige informasjonen ellers fremstår som vesentlig feil. Vi har plikt til å rapportere dersom den øvrige informasjonen fremstår som vesentlig feil. Vi har ingenting å rapportere i så henseende.

Basert på kunnskapen vi har opparbeidet oss i revisjonen, mener vi at den øvrige informasjonen i årsrapporten:

- er konsistent med årsregnskapsoppstillingene og
- inneholder de opplysninger som skal gis i henhold til gjeldende regelverk

Ledelsens og det overordnede departementets ansvar for årsregnskapsoppstillingene

Ledelsen er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapsoppstillingene som gir et dekkende bilde i samsvar med regelverket for økonomistyring i staten. Ledelsen er også ansvarlig for slik intern kontroll som den finner nødvendig for å kunne utarbeide årsregnskapsoppstillingene som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil.

Det overordnede departementet har det overordnede ansvaret for at virksomheten rapporterer relevant og pålitelig resultat- og regnskapsinformasjon og har forsvarlig intern kontroll.

Riksrevisjonens oppgaver og plikter

Målet med revisjonen er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapsoppstillingene som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som gir uttrykk for Riksrevisjonens konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med *lov om Riksrevisjonen, instruks om Riksrevisjonens virksomhet* og internasjonale standarder for offentlig finansiell revisjon, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon som eksisterer. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon blir vurdert som vesentlig dersom den, enkeltvis eller samlet, med rimelighet kan forventes å påvirke de beslutningene brukerne foretar basert på årsregnskapsoppstillingene.

Som en del av revisjonen i samsvar med *lov om Riksrevisjonen, instruks om Riksrevisjonens virksomhet* og internasjonale standarder for offentlig finansiell revisjon, utøver vi profesjonelt skjønn og utviser profesjonell skepsis gjennom hele revisjonen. I tillegg:

- identifiserer og vurderer vi risikoene for vesentlig feilinformasjon i årsregnskapsoppstillingene, enten det skyldes misligheter eller utilsiktede feil. Vi utformer og gjennomfører revisjonshandlinger for å håndtere slike risikoer, og innhenter revisjonsbevis som er tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon. Risikoen for at vesentlig feilinformasjon som følge av misligheter ikke blir avdekket, er høyere enn for feilinformasjon som skyldes utilsiktede feil, siden misligheter kan innebære samarbeid, forfalskning, bevisste utelatelser, uriktige fremstillinger eller overstyring av intern kontroll.
- opparbeider vi oss en forståelse av den interne kontroll som er relevant for revisjonen, for å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av virksomhetens interne kontroll.
- evaluerer vi om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige, og om tilhørende noteopplysninger utarbeidet av ledelsen er rimelige.
- dersom vi gjennom revisjonen av årsregnskapsoppstillingene får indikasjoner på vesentlige brudd på administrative regelverk med betydning for økonomistyring i staten, gjennomfører vi utvalgte revisjonshandlinger for å kunne uttale oss om hvorvidt det er vesentlige brudd på slike regelverk.
- evaluerer vi den samlede presentasjonen, strukturen og innholdet i årsregnskapsoppstillingene, inkludert tilleggsopplysningene, og hvorvidt årsregnskapsoppstillingene gir uttrykk for de underliggende transaksjonene og hendelsene på en måte som gir et dekkende bilde i samsvar med regelverket for økonomistyring i staten.

Vi kommuniserer med ledelsen blant annet om det planlagte omfanget av revisjonen og når revisjonsarbeidet skal utføres. Vi utveksler også informasjon om forhold av betydning som vi har avdekket i løpet av revisjonen, herunder om eventuelle svakheter av betydning i den interne kontrollen, og informerer det overordnede departementet om dette.

Uttalelse om øvrige forhold

Konklusjon om etterlevelse av administrative regelverk for økonomistyring

Vi uttaler oss om hvorvidt vi er kjent med forhold som tilsier at virksomheten har disponert bevilgningene på en måte som i vesentlig grad strider mot administrative regelverk med betydning for økonomistyring i staten. Uttalelsen gis med moderat sikkerhet og bygger på ISSAI 4000 for etterlevelserevisjon. Moderat sikkerhet for uttalelsen oppnår vi gjennom revisjon av årsregnskapsoppstillingene som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi finner nødvendige.

Basert på revisjonen av årsregnskapsoppstillingene er vi ikke kjent med forhold som tilsier at virksomheten har disponert bevilgningene i strid med administrative regelverk med betydning for økonomistyring i staten.

Oslo; 11.04.2022

Etter fullmakt

Tora Struve Jarlsby
ekspedisjonssjef

Terje Ottesen
avdelingsdirektør

Beretningen er godkjent og ekspedert digitalt